

Acaba la restauració del dolmen La Taula dels Tres Pagesos

El divendres 12 de desembre va finalitzar el procés de restauració del dolmen conegut com La Taula dels Tres Pagesos, amb la col·locació de les tres pesants lloses de la coberta. L'actuació ha estat promoguda pel Departament de Prehistòria de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i el Consorci de les Gavarres, amb el suport del Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura.

Amb la col·locació de les grans lloses es va culminar un projecte iniciat el 2011 arran d'una intervenció arqueològica desenvolupada en el marc d'uns treballs en prevenció d'incendis. Després de la recollida de dades sobre el territori, es va considerar interessant redactar un projecte més ambiciós, per tal d'establir a les Gavarres un seguit d'actuacions arqueològiques programades amb estudiants de la mateixa UAB. Es va prioritzar actuar al dolmen La Taula dels Tres Pagesos a causa del seu mal estat, ja que l'obertura d'una pista forestal als anys 60 en va col·lapsar l'estructura. Això va fer que les lloses que cobreixen el dolmen cedissin i, segons expliquen els arqueòlegs, l'únic que ha evitat que acabessin de caure ha estat un arbre que hi ha a peu de monument i ha frenat les pedres.

La restauració s'ha dut a terme després que es monument s'excavés i es documentés. L'estudi es va iniciar el 2012 gràcies a un conveni de col·laboració entre la UAB i el Consorci de les Gavarres. Després d'excavar-lo i documentar-lo, un equip multidisciplinari format per arqueòlegs, geòlegs, historiadors i, fins i tot, un arquitecte, va

El "sostre" del dolmen està format per tres pedres de grans dimensions, que es van tornar a situar a lloc sense claus ni ciment. Va ser necessari, però, una grua de gran tonatge que, enmig de les Gavarres, va moure les lloses. Dues de les pedres pesen entre 250 i 300 quilos, però la més gran pesa més de dues tones. L'equip tècnic va necessitar tot un matí per aconseguir col·locar-les i assegurar que l'estructura quedés sòlida i segura, sense perill d'esfondrament. A l'interior del dolmen es van col·locar uns petits sacs de grava, que es retiraran quan tots els elements funcionin per si sols.

decidir llançar-se a l'aventura de reconstruir-lo amb fidelitat màxima a com devia ser inicialment, i amb la dificultat afegida de no utilitzar materials constructius moderns.

La consolidació del dolmen s'ha fet en dues intervencions. La primera, de caire més arqueològic, es va portar a terme entre el 5 i el 8 de desembre. Aquests dies es va excavar una franja del túmul per poder redreçar les lloses i s'hi van incorporar les graves per donar consistència estructural a algunes parts. També es van redreçar les lloses i consolidar els talls del túmul. Posteriorment, l'11 i 12 de desembre, es va procedir a la recol·locació de la coberta del túmul. L'operatiu de reconstrucció va ser coordinat per l'arquitecte madrileny Sergio Martín. Per portar a terme l'operatiu es va haver d'utilitzar una grua de gran tonatge, ja que algunes de les pedres que es van haver de moure pesaven més de 2 tones.

El projecte de consolidació dissenyat era molt preventiu i gens invasiu, ja que no preveia la introducció d'elements externs com ara el ciment. Tampoc no es va voler restituir de forma idealitzada, sinó redreçar les lloses que ja existeixen *in situ* i recol·locar la coberta amb un sistema que s'acostés el més possible a la manera com es construïen durant la Prehistòria.

Per redreçar les lloses sense fer ús del ciment, i de forma temporal, es va utilitzar un sistema de sacs de grava que es van col·locar a l'interior. Una vegada tots els elements estructurals funcionin per si mateixos, i amb la coberta ja recol·locada, es procedirà a la seva retirada.

Aquest és un exemple de tomba col·lectiva (galeria catalana) del neolític final-calcolític. A les Gavarres hi ha més d'una quarantena de dòlmens i diversos menhir.

Sergio Martín. Arquitecte

«L'operatiu no ha estat gens fàcil. Hi ha pocs exemples que es poden considerar modèlics de reconstrucció d'una estructura prehistòrica perquè moltes vegades, sobretot, quan no hi ha més remei, es recorre a materials moderns. Aquí, hem intentat no introduir-ne cap d'allè al lloc i, si ho hem hagut de fer, que fos absolutament degradable i no representés una invasió per al monument.»

Anabel Ortiz. Arqueòloga

«El dolmen estava en un estat de conservació una mica delicat, però ens ofería una magnífica oportunitat de desenvolupar una excavació inèdita, científica i en extensió. La primera excavació va permetre saber que la tomba havia estat espoliada, però, tot i així, hi vam trobar alguns elements de ceràmiques i una gran làmina de sílex.»

L'alcalde, Josep Sala, acompanyat de Joan Botey, propietari dels terrenys on es troba emplaçat el dòlmen, i dels tècnics responsables de la restauració, va visitar el conjunt arqueològic el 14 de novembre, per conèixer *in situ* l'actuació projectada.